

Uniunea Europeană, la cură de dezintoxicare

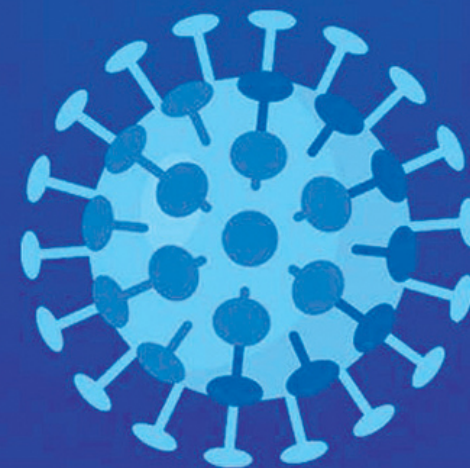
Marius Bâtcă

Observatorul Militar Nr.24/2020

TACKLING CORONAVIRUS DISINFORMATION Getting The Facts Right

#coronavirus #disinformation

10 June 2020

Pandemia de coronavirus a fost însoțită de o boală chiar mai gravă decât virusul: intoxicația cu dezinformări intenționate și cu știri false. Valuri de informații se rostogolesc pe social media creând confuzie și lipsă de încredere, cu mare potențial de a afecta eficiența măsurilor de sănătate publică. Site-uri care verifică veridicitatea informațiilor, dar și utilizatorii de social media, au raportat milioane de postări care dezinformează publicul. Din cauza faptului că tipul de virus este nou, Organizația Mondială a Sănătății, autoritățile naționale și europene au nevoie de timp pentru a aduna informații despre felul în care acesta poate fi oprit. Prin urmare, nu a existat o consistență a informațiilor de la început, cum era de așteptat,

creându-se un teren propice dezvoltării dezinformării și poveștilor fantastice. Am stat toți acasă, am avut mai mult timp pentru platforme sociale, ceea ce automat a condus la o viteză mai mare de răspândire a acestor "informații".

Nivelul dezinformării îngrijorează Uniunea Europeană care, de curând, a dat publicității o comunicare comună a Parlamentului European, Consiliului European (din care fac parte șefii statelor membre ale UE), Comisiei și celor două comitete europene, social și al regiunilor (https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-tackling-covid-19-disinformation-getting-factsright_en.pdf).

Asistăm la o mobilizare rapidă și cuprinzătoare a instituțiilor europene, lucru pe care nu-l vedem prea des.

Raportul prezentat la Bruxelles identifică provocările infodemiei de Covid-19 și propune mai multe linii de acțiune. Infodemia - epidemia de dezinformare - este alimentată de neliniștile elementare ale oamenilor și poate avea consecințe foarte grave, spune raportul UE: *poate determina oamenii să ignore recomandările oficiale de igienă publică și să aibă un comportament riscant pentru sănătate sau poate avea chiar un impact negativ asupra instituțiilor democratice, societăților umane, dar și asupra situației economice și financiare.*

Pe lângă informațiile false, pe care actori, interni și externi, cu interese în subminarea credibilității și democrației europene, le-au promovat intens în spațiul social european, cu amenințările menționate deja, un alt risc la care au fost expuși cetățenii europeni au fost practicile necinstite, de la furturi de informații personale online la remedii miraculoase antivirale.

Raportul menționează mai multe exemple de dezinformări care au creat cadrul complex al informațiilor din timpul pandemiei:

- informații care nu au avut neapărat un caracter ilegal, de genul "spălatul pe mâini nu ajută" sau "Covidul îi afectează doar pe bătrâni", dar al căror potențial efect negativ este la fel de mare, pentru că pot duce la ignorarea măsurilor de prevenție;
- teorii ale conspirației care pot afecta sănătatea oamenilor și pot duce la neliniști sociale și violențe publice; de exemplu miturile legate de influența antenelor 5G în răspândirea virusului, care au dus la distrugerea mai multor antene care nici nu erau utilizate în tehnologia 5G;
- discursuri ale urii, care au pus pe seama unor grupuri etnice sau minorități naționale răspândirea virusului;
- promovarea produselor miraculoase, fără certificare, prin tot felul de anunțuri pe platformele sociale;
- infracțiuni cibernetice, în care autorii s-au folosit de linkuri legate de Covid-19 pentru a răspândi programe informatice de tip malware;
- sigur, nu în ultimul rând, amestecul terților, în speță Rusia și China, care s-au angajat în campanii de dezinformare pentru a-și îmbunătăți propria imagine, pentru a submina democrația și a exacerba polarizarea socială.

Una din lecțiile învățate din această criză este diferențierea care trebuie făcută între tipurile de conținut, fake news, dezinformare voită sau accidentală și calibrarea răspunsului. Este important, spune raportul UE, să se facă diferența între conținut ilegal al mesajului, așa cum este el stipulat în lege și conținut care nu este ilegal, dar are impact negativ. De asemenea, este important de stabilit dacă scopul dezinformării este câștigul economic sau producerea unui rău intenționat societății. Aici, UE se gândește la cetățeni, așa cum o face mereu, și nu cataloghează ca dezinformare și ca neînțelegere (misinformation) transmiterea de informații eronate în cercul familial sau de prieteni.

Odată cu evoluția crizei de Covid-19, Uniunea Europeană trebuie să întreprindă acțiuni care să se adreseze problemelor descoperite, să înțeleagă și să anticipateze viitoarele provocări. De exemplu, neînțelegerile și dezinformarea în ceea ce privește un posibil vaccin împotriva Covid-19 vor continua să înflorească și probabil vor face ca administrarea vaccinului să fie dificilă, precizează raportul amintit.

Problemele cărora UE dorește să le răspundă până la finalul acestui an, și pentru care face și recomandări de acțiune, sunt: - întărirea comunicării strategice în interiorul și în exteriorul Uniunii Europene; - o mai bună cooperare în cadrul UE; - cooperarea cu parteneri internaționali și terți; - transparență sporită a platformelor online cu privire la dezinformare și operațiuni de influențare; - asigurarea libertății de exprimare și a pluralității dezbaterii democratice; - protejarea sănătății publice și a drepturilor consumatorilor; - creșterea nivelului de conștientizare al cetățenilor.

Referitor la acest aspect, UE a înțeles că a crescut cererea pentru puncte de vedere avizate, emise de cercetători, oameni de știință, experți în sănătate publică. Lecțiile învățate în urma crizei cauzate de Covid-19 demonstrează că este important ca informația să vină din surse de încredere și că deciziile trebuie luate pe baza recomandărilor făcute de oamenii de știință și de personalul din domeniul medical de referință și că dezbaterile democratice trebuie menținute. Este nevoie doar să le fie antrenate cetățenilor mecanismele critice și asigurate informațiile necesare analizei conținutului din online, pentru că doar dacă cetățenii sunt conștienți de amenințările dezinformării se poate face ceva.

O atenție deosebită, spune raportul, trebuie acordată grupurilor vulnerabile, de exemplu tinerii și copiii, pentru care riscul de dezinformare este mai mare și ca urmare se expun unor pericole mai mari. *Aceasta implică promovarea aprofundării cunoașterii și înțelegerii a ceea ce înseamnă mass-media și informațiile, inclusiv gândirea critică, capacitatea de a identifica dezinformarea și dezvoltarea abilităților digitale. Se fac deja multe lucruri în acest sens, dar este nevoie de mai multe acțiuni pentru identificarea sinergiilor, potențialul de cooperare și schimbul de informații despre măsurile de construire a rezistenței la dezinformare, pentru a limita impactul acesteia. De asemenea, este important ca cetățeanul să aibă acces la resurse în propria limbă.*

Mai multe informații despre acțiunile UE, în criza Covid-19, în limba română, aici:

https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/fighting-disinformation/tackling-coronavirus-disinformation_ro.